

IDEA (LOPS21)

FI 4 Totuus

15. Fenomenologia

Virittäytyminen aiheeseen

- Tutustu Ylen [visuaaliseen artikkeliin](#) fenomenologian peruskäsityksistä (linkki artikkeliin löytyy myös digikirjan luvusta 15).
- Pohdi:
 - Millaisia asioita haastateltava ilmaisee tanssin välityksellä?
 - Onko kokemuksia, joita ei voi kuvailla sanoin?
 - Onko kokemuksia, joita luonnontiede ei pysty käsittelemään tai kuvaamaan?

Fenomenologian perusteita

- **Fenomenologia** tarkastelee todellisuutta *ilmenevänä*.
- Todellisuus ilmenee monella eri tavalla:
 - esimerkiksi ajallisena ja tilallisena, ruumiimme ja eri aistiemme välityksellä.
 - Kokemuksemme on aina sidottu tiettyyn äärelliseen minä-näkökulmaan.

Paluu elämismaailmaan

- Fenomenologia lähestyy todellisuutta *elämismaailmana*.
- Elämismaailma tarkoittaa yhteisöllistä ympäristöä, jossa elämme ja toimimme tietoisina olentoina.
- Elämismaailmaamme kuuluvat havaintojemme lisäksi myös historiamme ja kulttuurimme.
- Luonnontieteet taas pyrkivät eroon kokemustemme subjektiivisista piirteistä.

Tietoisuuden taskulamppu

- Fenomenologian perusolettamus on, että tietoisuus on aina kohdistunut johonkin eli tietoisuus on **intentionaalista**.
- Käsitteemme eivät siis ole pelkkiä irrallisia mielikuvia, vaan viittaavat tai osoittavat kohteisiinsa.
- Intentio voi myös perustua harhaan. Jos esimerkiksi pelkää kummituksia, pelko on todellista, vaikka sen kohteena ei olisikaan mitään todellista.

Kokemuksen ilmenemisen rakenteita

- **Tilallisuus:** Näemme kohteet aina joltain puolelta ja konstruoimme näkymättömän osan mielessämme.
- **Ajallisuus:** Nykyhetken kokemuksemme rakentuu menneelle ja ennakoi tulevaa.
 - esim. melodia
- **Ruumiillisuus:** Emme koe todellisuutta suoraan, vaan ruumiillisten aistielintemme välittämänä.

Fenomenologia ja elämä

- **Fenomenologisessa eksistentialismissa** ihmisen kokemusta määrittää olemisen ja elämän kokonaisuus.
- Sartre: *Ihminen on tuomittu äärettömään vapauteen ja vastuuseen.*
- Heidegger: *Ihminen on olennaisesti äärellinen olento, jonka perustavin kokemus on tietoisuus omasta kuolemasta.*

Tehtävä

Idea 4, luku 15, tehtävä 2 (s. 171):

Onko tunteilla kohde? Keksi esimerkki tunteesta, joka kohdistuu johonkin, ja tunteesta, joka ei kohdistu mihinkään.